

## Social- och hälsovårdsutskottet

### Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar

#### INLEDNING

##### *Remiss*

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar (RP 230/2021 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet för utlåtande.

##### *Motion*

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande motion:

- åtgärdsmotion AM 5/2021 rd Ano Turtiainen at Åtgärdsmotion om att förhindra tvångsvaccineringar.

##### *Utlåtande*

Utlåtande har lämnats av

- grundlagsutskottet GrUU 51/2021 rd

##### *Sakkunniga*

Utskottet har hört (distanskontakt)

- jurist Mirka-Tuulia Kuoksa, social- och hälsovårdsministeriet
- överläkare Paula Tiittala, social- och hälsovårdsministeriet
- lagstiftningsråd Mira Turpeinen, justitieministeriet
- överinspektör Oona Mölsä, Regionförvaltningsverket i Södra Finland
- biträdande överläkare Eeva Ruotsalainen, Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt
- ombudsman Anna Kukkola, Helsingfors stad
- läkare som ansvarar för smittsamma sjukdomar Teija Puhto, Norra Österbottens sjukvårdsdistrikt
- epidemiolog, smittskyddsläkare Sirpa Räsänen, Tammerfors stad
- direktör för arbetshälsofrågor Sami Uusitalo, Tammerfors stad
- intressebevakningsdirektör Marja Lounasmaa, Fackförbundet Jyty rf
- direktör Hanna-Maija Kause, Hyvinvointiala HALI ry
- verksamhetsledare Maria Löfgren, Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf

## Betänkande ShUB 37/2021 rd

- sakkunnig i arbetslivsfrågor Merja Hyvärinen, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
- jurist Tanja Salisma, Kehitysvammaisten Tukiliitto ry
- arbetsmarknadsjurist Eeva Vesterbacka, Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT
- intressebevakningsdirektör Anne Sainila-Vaarno, Finlands primärskötarförbund SuPer rf
- hälsovårdspolitisk expert Mervi Kattelus, Finlands Läkarförbund
- verksamhetsledare Else-Mai Kirvesniemi, Tehy rf
- ledande jurist Matias Nyman, Tehy rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- inrikesministeriet
- finansministeriet
- arbets- och näringsministeriet
- Dataombudsmannens byrå
- Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira)
- Finlands Kommunförbund
- Ålands landskapsregering
- Invalidförbundet rf
- SOSTE Finlands social och hälsa rf
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- Finlands Tandläkarförbund rf
- Finlands Barnmorskeförbund rf
- Centralförbundet för de gamlas väl rf.

## PROPOSITIONEN OCH MOTIONEN

### *Propositionen*

Regeringen föreslår att lagen om smittsamma sjukdomar ändras temporärt så att det i lagen föreskrivs om skydd för liv och hälsa för sådana klienter hos socialvården och patienter hos hälso- och sjukvården för vilka sjukdomen covid-19 riskerar att få allvarliga konsekvenser, genom att minimera dessa personers risk för att få covid-19-smitta av personer som arbetar i närkontakt med dem.

I propositionen föreslås det bestämmelser om skyldigheten för offentliga och privata aktörer som anordnar eller producerar social- och hälsovårdstjänster att se till att klienter och patienter som är mottagliga för allvarlig covid-19-sjukdom skyddas genom att det säkerställs att personal och studerande som arbetar med sådana klienter och patienter har skydd mot sjukdomen covid-19 antingen till följd av genomgången sjukdom eller till följd av vaccinering. Av särskilda skäl kan arbetsgivaren anlita personer som inte har tillräckligt skydd mot sjukdomen covid-19 för arbete med sådana klienter och patienter. De föreslagna bestämmelserna ska också tillämpas på tjänstemän och tjänsteinnehavare.

## Betänkande ShUB 37/2021 rd

Dessutom föreslås det i propositionen en temporär bestämmelse om rätten för arbetsgivare att behandla arbetstagares hälsouppgifter som berör covid-19-vaccinationsskydd eller genomgången covid-19-sjukdom.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt och gälla till och med den 31 december 2022. Lagens 1 och 3 mom. tillämpas dock först 30 dagar efter ikraftträdandet.

### *Åtgärdsmotionen*

**AM 5/2021 rd.** I åtgärdsmotionen föreslås det att regeringen vidtar åtgärder för att förtydliga lagen om smittsamma sjukdomar, särskilt dess 48 §, så att tvångsvaccination inte utförs för medborgare eller hälso- och sjukvårdspersonal på basis av den.

## UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

### Propositionens syften

Regeringen föreslår att lagen om smittsamma sjukdomar temporärt kompletteras med en ny 48 a § om skydd mot sjukdomen covid-19 för klienter i socialvården och patienter i hälso- och sjukvården. I 1 mom. ska det föreskrivas att för alla sådana uppgifter inom social- och hälsovården som innebär smittrisk till följd av närkontakt med sådana klienter eller patienter för vilka sjukdomen covid-19 riskerar att få allvarliga konsekvenser får personer som inte har påvisat att de har skydd mot sjukdomen covid-19 till följd av vaccinering eller till följd av högst sex månader tidigare genomgången, laboratorieverifierad covid-19 endast anlitas av särskilda skäl. En arbetstagare som av medicinska skäl inte kan ta vaccin får påvisa skydd mot sjukdomen covid-19 med ett intyg över negativt resultat av ett covid-19-test som utförts på arbetstagaren högst 72 timmar innan arbetstagaren anländer till arbetsskiftet. I 2 mom. föreslås bestämmelser om arbetsgivarens rätt att behandla hälsouppgifter och i 3 mom. om hur man ska göra i en situation där arbetstagaren inte uppfyller villkoren i 1 mom.

Enligt propositionsmotiven (s. 12) är propositionens syfte att skydda liv och hälsa i synnerhet hos sådana klienter och patienter i social- och hälsovården för vilka sjukdomen covid-19 riskerar att få allvarliga konsekvenser. Enligt propositionen är det dessutom möjligt att genom reglering trygga social- och hälsovårdspersonalens hälsa och säkerhet i arbetet samt bidra till att trygga tillgången till tillräckliga social- och hälsovårdstjänster.

Enligt grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 51/2021 rd) kan regleringen anses innebära ett krav på arbetstagarens hälsotillstånd för personalen inom social- och hälsovården. Enligt grundlagsutskottets utlåtande handlar regleringen inte om obligatorisk vaccination (stycke 3).

I anslutning till att vacciner mot covid-19 också förhindrar utsöndring av virus och smitta mellan människor konstaterar grundlagsutskottet i sitt utlåtande (stycke 6) att vaccinering kan främja uppkomsten av så kallat indirekt skydd, vilket har väsentlig betydelse i synnerhet för att skydda sådana klienter och patienter för vilka sjukdomen covid-19 riskerar att få allvarliga konsekven-

## Betänkande ShUB 37/2021 rd

ser. Grundlagsutskottet konstaterar att kravet på det föreslagna vaccinationsskyddet för personal i nära kontakt med utsatta klienter och patienter kan anses vara proportionerligt.

Social- och hälsovårdsutskottet anser att den föreslagna regleringen är motiverad och att dess mål är särskilt viktiga. Också grundlagsutskottet konstaterar (stycke 5) att det finns klart godtagbara grunder för den föreslagna regleringen. Social- och hälsovårdsutskottet instämmer också i grundlagsutskottets åsikt (stycke 3) att det i den föreslagna regleringen är fråga om en skyldighet att säkerställa att endast sådan personal som är skyddad mot covid-19 anlitas för de patient- och klientgrupper som avses i bestämmelserna. Enligt social- och hälsovårdsutskottet är tryggheten av klienternas och patienternas samt personalens liv och hälsa samt bevarandet av funktionsförmågan inom hälso- och sjukvårdssystemet under epidemin synnerligen vägande grunder för stiftandet av den föreslagna 48 a §.

### Förhållande till 48 § i lagen om smittsamma sjukdomar

I 48 § i den gällande lagen om smittsamma sjukdomar föreskrivs det om arbetsgivarens skyldighet att anlita personal som har ett tillräckligt vaccinationsskydd i klient- och patientutrymmen vid verksamhetsenheter inom socialvården och hälso- och sjukvården där man vårdar klienter eller patienter som är utsatta för allvarliga följder av smittsamma sjukdomar. Den reglering i 48 a § som föreslås i propositionen påminner till många delar om gällande 48 §.

Med hänvisning till detta betonar social- och hälsovårdsutskottet att lagen om smittsamma sjukdomar redan nu innehåller bestämmelser om det vaccinationsskydd som krävs av anställda inom social- och hälsovården. Även om den föreslagna regleringen till vissa delar avviker från 48 §, föreskriver den föreslagna regleringen således inte till sina grundläggande utgångspunkter om en ny typ av skyldighet, utan man har redan tidigare kunnat anse att det av arbetstagaren krävs vaccinationsskydd i uppgifter som hänför sig till skydd av andra personers liv och hälsa. Enligt utskottet preciseras således utgångspunkten med den föreslagna temporära regleringen att arbetstagaren har denna skyldighet som grundar sig på redan gällande lagstiftning för att bekämpa en pågående epidemi också i anslutning till sjukdomen covid-19.

Propositionen innehåller en tämligen omfattande redogörelse (s. 17—20) för varför det inte är möjligt att uppnå det rättsläge som nu föreslås genom tillämpning av den gällande 48 §. Enligt grundlagsutskottets uppfattning (stycke 2) är det dock möjligt att tolka bestämmelserna på ett sätt som delvis avviker från propositionen. Å andra sidan finns det enligt grundlagsutskottet inget konstitutionellt hinder för den föreslagna regleringen, som kan anses skapa klarhet i rättsläget.

Enligt den utredning som social- och hälsovårdsutskottet fått är tillämpningen av den gällande 48 § förenad med oklarhet i synnerhet om det med stöd av 48 § kan förutsättas vaccinationsskydd med tanke på andra smittsamma sjukdomar än de som nämns i 2 mom. Också de högsta laglighetsövervakarnas synpunkter och beslutspraxis har delvis varit motstridiga. På denna grund har social- och hälsovårdsministeriet ansett att det har varit motiverat att lämna en proposition om 48 a § och till denna del ansett det vara nödvändigt att förtydliga regleringen.

Social- och hälsovårdsutskottet anser det vara viktigt att det i det nuvarande epidemiologiska läget finns tydliga bestämmelser om vaccinationsskyddet för personal inom social- och hälsovår-

## Betänkande ShUB 37/2021 rd

den så att det inte råder oklarhet om arbetsgivarens rätt att kräva vaccinationsskydd mot sjukdomen covid-19. Utskottet anser sålunda att den föreslagna lagstiftningen och lagändringarna är befogade. Utskottet konstaterar att den föreslagna regleringen dock kan leda till tolkningsoklarheter om tillämpningen av 48 § i lagen om smittsamma sjukdomar. Utskottet konstaterar att den föreslagna bestämmelsen i 48 a § har ansetts vara nödvändig som temporär reglering för att uttryckligen bekämpa covid-19-epidemin och att det inte bör dras några slutsatser om tillämpningen av 48 § på ett mer allmänt plan. Utskottet upprepar sin tidigare ståndpunkt (bl.a. ShUB 9/2021 rd, s. 13) om behovet av en totalreform av lagen om smittsamma sjukdomar och betonar i detta sammanhang också behovet av att förtydliga tillämpningsområdet för 48 § samt förhållandet mellan 1 och 2 mom. Utskottet betonar att tolkningen av 48 § har relevans för ett bredare område än den pågående bekämpningen av covid-19-epidemin också vid bekämpningen av andra smittsamma sjukdomar.

### Närkontakt

Det skydd som avses i den föreslagna 48 a § förutsätts av arbetstagarna inom social- och hälsovårdstjänsterna i alla uppgifter i social- och hälsovården som innebär smittrisk till följd av närkontakt med klienter eller patienter för vilka sjukdomen covid-19 riskerar att få allvarliga konsekvenser. Enligt propositionens specialmotivering (s. 28) avses med sådana uppgifter som innebär risk för smitta genom närkontakt med klienter eller patienter alla sådana uppgifter och åtgärder där klienten eller patienten enligt kända smittmekanismer för sjukdomen covid-19 löper risk att exponeras för sjukdomen.

Bestämmelserna begränsas alltså inte enbart till dem som utför uppgifter som ankommer på yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården, utan gäller enligt motiven också till exempel personer i sådana städ- eller kosthållsuppgifter som i sina uppgifter kan orsaka risk för covid-19-smitta för klienter eller patienter till exempel när de vistas i samma utrymme eller rum som de. Skydd mot covid-19 bör dock inte krävas i situationer när en person som utför social- och hälsovårdstjänster till exempel utför sådana uppgifter inom ekonomiförvaltningen eller i ett sjukhuskök, som innebär att de inte alls träffar klienter eller patienter för vilka sjukdomen covid-19 riskerar att få allvarliga konsekvenser (RP s. 29).

Dock är det enligt propositionen motiverat att ha skydd mot covid-19 också för personer i sådana uppgifter som inte innebär direkt närkontakt med klienter eller patienter, men där smitta kan spridas vidare till personal i sådana uppgifter som innebär smittrisk till följd av närkontakt med sådana klienter eller patienter för vilka sjukdomen covid-19 riskerar att få allvarliga konsekvenser. Viss personal vid hälsocentraler eller sjukhusavdelningar eller arbetstagare vid samma boendeenheter inom socialvården bör därför ha tillräckligt skydd mot covid-19 för att minimera smittorisken för klienter och patienter. Det bidrar enligt motiven också till att trygga arbetarskyddet vid sådana tjänster inom social- och hälsovården (RP s. 29).

Social- och hälsovårdsutskottet instämmer i de synpunkter som framförts i motiveringen om omfattningen av det motiverade skyddet för att minska risken för smitta hos klienter och patienter. Utskottet konstaterar dock att kravet enligt bestämmelsens ordalydelse uttryckligen gäller uppgifter som innebär risk för smitta genom närkontakt.

## Betänkande ShUB 37/2021 rd

Enligt den utredning som fåtts innehåller propositionen ingen exakt definition på nära kontakt, eftersom uppkomsten av en smittrisk påverkas av flera faktorer och riskbedömningen är situations-specifik. Den föreslagna regleringen gäller den smittrisk som närkontakt medför, och i motive-ringen preciseras att närkontakten bestäms utifrån sakkunniguppgifter från Institutet för hälsa och välfärd eller sjukvårdsdistriktet samt den läkare som i kommunen ansvarar för smittsamma sjuk-domar om riskerna för covid-19-smitta. Enligt Institutet för hälsa och välfärds åtgärdsanvisning kan en närkontakt som orsakar exponering vara bland annat över 15 minuters vistelse (inom 24 timmar) i ett slutet utrymme exempelvis i ett arbets- eller mötesrum eller en väntsal.

Regleringen omfattar också privata aktörer inom det sociala området som inte nödvändigtvis har tillräcklig sakkunskap för att bedöma den smittrisk som är förknippad med närkontakt och vilka alla arbetstagare som ska omfattas av skyddskravet. Utskottet anser att tillämpningen av skydds-kravet förutsätter anvisningar för aktörerna inom branschen och vid behov precisering av bestäm-melsen enligt de behov som eventuellt uppstår vid tillämpningen.

### **Undantag från skyldigheten att anlita personal som är skyddad mot covid-19**

#### *Användning av arbetstagare utan fullständigt covid-19-skydd av särskilda skäl*

Enligt det föreslagna 48 a § 1 mom. kan arbetsgivaren av särskilda skäl anlita personer som inte har tillräckligt skydd mot sjukdomen covid-19 för arbete med klienter och patienter. Enligt mo-tiveringarna till de enskilda bestämmelserna i propositionen kan ett särskilt skäl att anlita en per-son som saknar skydd vara brist på sådan personal som uppfyller kraven i ett läge när klienternas eller patienternas säkerhet förutsätter att personal är närvarande. En särskild orsak anses dessut-om enligt motiveringen vara en situation där en person har inlett en covid-19-vaccinationsserie men inte ännu har fått en full vaccinationsserie till följd av intervallen mellan vaccindoserna.

Utskottet betonar att det av särskilda skäl är nödvändigt att fastställa en hög tröskel för använd-ning av personal som inte är skyddad mot covid-19, med beaktande av bestämmelsens syfte att skydda liv och hälsa för klienter och patienter som är utsatta för allvarliga följder av covid-19 ge-nom att minimera deras risk för att bli smittade av covid-19 från personer som deltar i deras vård och omsorg eller i andra därmed förknippade uppgifter. Dessutom anser utskottet att det är vik-tigt att tröskeln är hög för användning av särskilda skäl för att skydda social- och hälsovårdspers-onalens hälsa.

Utskottet fäster också uppmärksamhet vid att det i den föreslagna bestämmelsen inte förutsätts att arbetstagare som saknar vaccinationsskydd eller skydd av genomgången sjukdom testas i situa-tioner där de undantagsvis måste anlitas av sådana särskilda skäl som avses i bestämmelsen. Ut-skottet betonar att arbetsgivaren också i dessa situationer, för att skydda såväl arbetstagarna som patienterna och klienterna, ska sörja för en tillräcklig hälsosäkerhet exempelvis genom ändamål-senlig skyddsutrustning, hygienåtgärder, arbetsarrangemang och på frivillighet baserade testar-rangemang. Utskottet betonar att det på grund av risken för genombrottssmitta inte är motiverat att pruta på skyddsutrustning, hygienåtgärder eller testning när symptom eller exponering upp-står, även när personalen har vaccinationsskydd eller skydd mot en sjukdom som insjuknat. Dess-utom betonar utskottet att när det gäller arbetstagare som inlett vaccinationsserien ska arbetsgi-

## Betänkande ShUB 37/2021 rd

varen försäkra sig om att det särskilda skäl som hänför sig till det bristfälliga vaccinationsskyddet enligt planerna undanröjs när arbetstagarens vaccinationsskydd kompletteras.

### *Personer som inte vaccinerats av medicinska skäl*

Enligt den föreslagna bestämmelsen kan en person som har ett medicinskt skäl till inte ta ett covid-19-vaccin arbeta genom att visa ett negativt resultat av ett covid-19-test som tagits högst 72 timmar tidigare. Utskottet konstaterar som en precisering att det enligt paragrafens ordalydelse krävs ett negativt resultat av ett test som tagits 72 timmar tidigare, trots att det i propositionsmotiven anges ett felaktigt timantal (48 h).

De test som utförs för att få ett covid-19-intyg av medicinska skäl är avgiftsfria enligt 58 k § i lagen om smittsamma sjukdomar. Utskottet påpekar att bestämmelserna i propositionen föreslås gälla till den 31 december 2022, medan 58 k § gäller endast till den 30 juni 2022. Utskottet anser det vara viktigt att en person som av medicinska skäl inte vaccinerats ges möjlighet till avgiftsfri covid-19-testning under hela den tid som den nu föreslagna regleringen är i kraft och förutsätter att statsrådet vid den fortsatta bedömningen av det gällande regelverket för bekämpning av sjukdomen covid-19 säkerställer att dessa test är avgiftsfria.

En medicinsk orsak till att en person inte har vaccinerats bedöms enligt propositionsmotiven i enlighet med anvisningarna från Institutet för hälsa och välfärd. Enligt motiveringen är medicinska skäl att inte ta vaccin mycket sällsynta och väldigt få som arbetar inom social- och hälsovårdstjänsterna har medicinska skäl att inte låta vaccinera sig. Ett sådant skäl kan exempelvis vara att personen har fått en sällsynt allvarlig allergisk reaktion efter vaccinationen och att det inte finns något alternativt vaccin att tillgå eller att personen har fått hjärtmuskelinflammation efter en tidigare coronavaccination. Enligt propositionsmotiven ska arbetstagaren uppvisa ett tillförlitligt intyg över att en läkare har konstaterat ett medicinskt skäl till att arbetstagaren inte kan låta vaccinera sig mot covid-19.

Syftet med covid-19-testet för arbetstagare som är ovaccinerade av medicinska skäl är att minska den smittrisk som dessa personer medför för dem som ges vård eller omsorg eller för övrig personal och att göra det möjligt för dem att arbeta. Utskottet betonar att om en arbetstagare som av medicinska skäl inte vaccinerats inte genom regelbunden testning vill visa att han eller hon är skyddad mot covid-19, ska arbetsgivaren behandla honom eller henne på samma sätt som personer som inte vaccinerats av någon annan orsak. I dessa situationer ska arbetsgivaren också erbjuda en arbetstagare som inte vaccinerats av medicinska skäl annat arbete enligt arbetsavtalet eller, om sådant inte finns att tillgå, annat arbete som är lämpligt för arbetstagaren. Dessutom betonar utskottet att i en situation där arbetsgivaren har särskilda skäl att anlita också en person som inte är skyddad mot covid-19 i de uppgifter som avses i den föreslagna bestämmelsen kan testet inte heller krävas av en person som av medicinska skäl inte har låtit sig vaccineras. Då ska arbetsgivaren dock på ovan beskrivna andra sätt sörja för en tillräcklig hälsosäkerhet för att trygga klienternas och patienternas samt personalens hälsa.

## **Betänkande ShUB 37/2021 rd**

### **Ställningen för arbetstagare utan covid-19-skydd**

Om en arbetstagare inte har tillräckligt skydd mot covid-19, ska arbetsgivaren enligt det föreslagna 48 a § 3 mom. erbjuda arbetstagaren annat arbete enligt arbetsavtalet eller, om sådant inte finns, annat arbete som är lämpligt för arbetstagaren. Om ett lämpligt arbete inte finns att tillgå eller arbetstagaren vägrar ta emot det, har arbetsgivaren enligt den föreslagna bestämmelsen inte skyldighet att betala lön under den tid arbetet förhindras, om inte något annat har avtalats. Enligt motiveringen till bestämmelsen hindras arbetstagaren då från att arbeta på grund av att hans eller hennes förutsättningar för arbete saknas, det vill säga det är då fråga om att arbetet hindras av en orsak som beror på arbetstagaren. Avsaknad av skydd mot covid-19 utgör dock ingen uppsägningsgrund enligt 7 kap. 2 § i arbetsavtalslagen (55/2001).

Utskottet betonar vikten av att erbjuda annat arbete i första hand för att trygga arbetstagarens ställning. Arbetsgivarens skyldighet att erbjuda arbete är omfattande, gäller under hela den tid arbetet förhindras och gäller allt arbete som är lämpligt för arbetstagaren, tjänstemannen och tjänsteinnehavaren.

I propositionsmotiven (s. 33) har utgångspunkten varit att när arbetet är förhindrat av skäl som beror på arbetstagaren tryggas arbetstagarens utkomst inte heller genom förmåner enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002). Arbetstagarens försörjning kan i dessa situationer tryggas med utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1412/1997), om personens eller familjens inkomster och tillgångar inte längre räcker till för nödvändiga dagliga utgifter. Utkomststödet är dock en förmån i sista hand, vars beviljande och belopp påverkas av alla disponibla inkomster och tillgångar i hushållet.

Utskottet betonar att verksamhetsenheterna inom social- och hälsovården genom sina egna åtgärder kan bidra till att vaccinationsgraden stiger och attityden till vaccinering blir mer positiv. Utskottet betonar särskilt betydelsen av praxis som underlättar vaccinationer, såsom möjligheten att låta vaccinera sig under arbetstid. Dessutom anser utskottet att det är viktigt att man i syfte att öka vaccinationstäckningen utreder möjligheterna att i större utsträckning än för närvarande utnyttja företagshälsovården och om möjligt också apoteken vid vaccinationer.

### **Testning av alla arbetstagare som ett alternativ till vaccinationer**

I utskottets sakkunnigutfrågning har det också framförts att ett covid-19-test bör utföras på alla som inte har vaccinerats eller som inte har haft covid-19. Också grundlagsutskottet noterar i sitt utlåtande att enligt propositionen (s. 22) är testning av social- och hälsovårdspersonal före arbetsskiftet ett möjligt sätt att minska risken för klienter och patienter att få smitta vid enheter för omsorg eller vård.

Social- och hälsovårdsutskottet konstaterar att regelbunden testning av ovaccinerade arbetstagare i princip kan vara ett alternativt sätt att skydda patienternas och klienternas samt personalens hälsa. Testet skyddar dock inte arbetstagaren själv från att bli smittad, vilket strider mot propositionens mål. Dessutom kan den som testas också under testintervallet smittas och under arbetets gång smitta även andra personer. Enligt den utredning som utskottet fått av social- och hälsovårdsministeriet kan regelbunden testning av alla ovaccinerade arbetstagare också äventyra till-

## Betänkande ShUB 37/2021 rd

gången till annan testverksamhet inom hälso- och sjukvården och förebyggandet av epidemier i allmänhet.

Enligt den nationella testnings- och spårningsstrategin för covid-19 (SHM 10.12.2021) identifierar antigen test smitta bäst hos personer med symptom när det har gått 1—5 dagar sedan symptomen började. Vid epidemier eller målgrupper med hög incidens av coronasmitta kan antigen test också användas för att testa symptomfria personer. Användningen av antigen test för hemmabruk kan enligt strategin gagna hanteringen av epidemin, men samtidigt måste man vara medveten om den lägre känsligheten och bedöma risken för ett eventuellt falskt negativt resultat. Enligt strategin ska möjligheterna ökas att använda hemtest exempelvis för att förbättra arbetsplatsernas eller läroanstalternas hälsosäkerhet. Utskottet betonar dock att för att trygga klienter och patienter inom social- och hälsovården som är utsatta för allvarliga följder av covid-19-sjukdomen i situationer och uppgifter enligt den föreslagna 48 a § ska arbetstagartest utföras på ett tillförlitligt sätt under servicesystemets ansvar och att exempelvis hemtestning som utförs själv inte kan anses vara tillräcklig för detta ändamål. Utskottet betonar att hemtest vid bekämpning av epidemin inte ersätter test som utförs av servicesystemet, utan är ett ytterligare sätt att dämpa epidemin.

Social- och hälsovårdsutskottet anser att om det svåra epidemiologiska läget fortsätter bör man för att skydda patienternas och klienternas samt personalens hälsa främja till exempel ett snabbare och förmånligare antigen test för arbetstagarna i synnerhet i situationer där arbetsgivaren av särskilda skäl anlitar arbetstagare som saknar fullständigt covid-19-skydd. Dessutom betonar utskottet att det finns skäl att utreda på vilka sätt det utöver skyddsutrustning, säkerhetsavstånd och hygienanvisningar är möjligt att skydda personalen inom social- och hälsovården i deras arbete mot smitta som orsakas av olika varianter av coronaviruset.

### Behandling av personuppgifter

#### *Grund för behandling av personuppgifter*

Arbetsgivarens rätt att behandla personuppgifter (48 a 2 mom.) grundar sig enligt propositionsmotiven (s. 31) på artikel 6.1 d och e samt artikel 9.2 i EU:s dataskyddsförordning. I motiveringen (s. 40) konstateras dessutom att den föreslagna regleringen i enlighet med artikel 6.1 d är nödvändig för att skydda intressen som är av grundläggande betydelse för en annan än den registrerade.

Men vissa av de rättsliga behandlingsgrunder som det hänvisas till möjliggör enligt utredning inte nationell lagstiftning eller nationella preciserande bestämmelser om behandling av personuppgifter. Social- och hälsovårdsutskottet bör enligt grundlagsutskottet (stycke 9) noggrant utreda om grunden för behandling av personuppgifter är adekvat med avseende på dataskyddsförordningen och också fästa uppmärksamhet vid vilken betydelse den valda grunden har exempelvis med avseende på den registrerades rätt att göra invändningar enligt artikel 21 i dataskyddsförordningen.

Social- och hälsovårdsutskottet konstaterar att det nationella handlingsutrymmet endast hänför sig till vissa villkor för behandling i dataskyddsförordningen. Den nationella speciallagstiftningen om behandling av personuppgifter ska förankras i ett sådant led enligt artikel 6.1 i dataskyddsförordningen som möjliggör nationell reglering.

## Betänkande ShUB 37/2021 rd

Rättslig grund för den föreslagna regleringen kan enligt utskottets uppfattning utgöras av leden c (den personuppgiftsansvariges rättsliga förpliktelse) och e (att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning). Däremot innehåller led d, som nämns i propositionen, inget nationellt spelrum och därför kan den inte förenas med nationell lagstiftning som gäller eller preciserar behandlingen av personuppgifter.

Behandling som grundar sig på led e innebär att den registrerade har rätt att motsätta sig behandling av personuppgifter och, om denne gör det, att den personuppgiftsansvarige inte längre får behandla uppgifterna, om den personuppgiftsansvarige inte kan visa att det finns ett synnerligen viktigt och motiverat skäl för behandlingen eller om behandlingen är nödvändig för att upprätta, framställa eller försvara ett rättsligt anspråk. Den registrerades rätt att göra invändningar hänförs inte till sådan behandling om vilken reglering ska utfärdas med stöd av led c.

Utskottet konstaterar att man i fråga om den nu föreslagna 48 a § i sig utifrån den utredning som fås kan anse att kravet på en betydande och grundad anledning uppfylls, vilket innebär att den personuppgiftsansvarige har rätt att behandla uppgifterna också med stöd av led e, även om den registrerade motsätter sig detta.

Utskottet konstaterar dock att producenterna av social- och hälsovårdstjänster har en lagstadgad skyldighet att trygga tjänsternas klient- och patientsäkerhet. Då är den grund för behandling av personuppgifter som hänförs till den föreslagna 48 a § enligt utskottet artikel 6.1 c i data-skyddsförordningen. Således är det också entydigt att behandlingen inte är förknippad med den registrerades rätt att göra invändningar.

### *Arbetsstagarens redogörelse*

Vid utskottets sakkunnigutfrågningar har det framkommit olika synpunkter på om arbetsgivaren behöver, och om arbetsgivaren kan kräva en i 48 a § 1 mom. avsedd utredning av arbetsstagaren om det skydd som vaccinationen eller genomgången sjukdom ger skriftligen eller om exempelvis en muntlig utredning räcker till.

Att påvisa skyddet föreskrivs i paragrafen som arbetsstagarens skyldighet. I detaljmotiven till paragrafen (s. 29—30) sägs att personen för arbetsgivaren eller tjänsteproducenten ska uppvisa en tillräcklig och tillförlitlig utredning över sitt skydd mot covid-19. Utskottet konstaterar dessutom att uttrycket ”påvisa” i paragrafen i detta sammanhang innebär påvisande och intyg av en art som arbetsgivaren har rätt att begära skriftligen. Enligt utskottet ska arbetsgivaren ha möjlighet att göra en skriftlig utredning förutom för att säkerställa ett adekvat skydd också för att arbetsgivaren ska kunna visa exempelvis tillsynsmyndigheterna att arbetsgivaren för sin del har uppfyllt de lagstadgade förpliktelseerna att skydda klienterna och patienterna samt arbetsstagarna. Bestämmelsen möjliggör dock arbetsgivarens prövningsrätt till exempel i exceptionella brådskande situationer att avtala om någon annan typ av tillförlitlig utredning samt i anslutning till den att en skriftlig utredning lämnas in i efterhand.

## Betänkande ShUB 37/2021 rd

### *Behandling av personuppgifter inom personalinhyrning*

Enligt propositionsmotiven (s. 1) åläggs offentliga eller privata aktörer som anordnar och producerar social- och hälsovårdstjänster skyldigheten att säkerställa att klienter och patienter som är utsatta för allvarliga följder av covid-19 skyddas.

Vid utskottets expertutfrågningar framkom behovet av att förtydliga förfarandena i fråga om vem som vid personalinhyrning ansvarar för säkerställandet av ett tillräckligt hälsoskydd mot covid-19 i uppgifter enligt 48 a § och vem som får behandla uppgifter om hälsoskyddet mot covid-19 hos arbetstagare som förmedlas av bemanningsföretag. Enligt en utredning från social- och hälsovårdsministeriet behöver 48 a § i lagförslaget inte ändras av denna anledning.

Utskottet konstaterar att enligt 2 mom. har endast arbetsgivaren rätt att behandla de uppgifter om lämplighet för uppgiften som avses i 48 a § 1 mom. Således är det med avvikelse från propositionsmotiven också bemanningsföretaget som ansvarar för säkerställandet av det skydd som avses i 1 mom. när arbetstagaren står i anställningsförhållande till företaget i fråga. Då bär en aktör som ordnar eller producerar social- och hälsovårdstjänster för sin del ansvar genom att med en avtalsförpliktelse kräva att ett bemanningsföretag för de uppgifter som avses i paragrafen ska ha en inhyrd arbetstagare som har det skydd som lagen förutsätter. Eftersom endast arbetsgivaren har rätt att behandla uppgifterna i fråga, har bemanningsföretaget således ansvar för att säkerställa att skyddet finns och att uppgifterna är korrekta.

Utskottet konstaterar att statsrådet till denna del noggrant ska följa hur regleringen fungerar samt bedöma ändamålsenligheten och tydligheten i ansvarsfullgörandet särskilt med tanke på säkerställandet av klient- och patientsäkerheten, i synnerhet när tillsynsmyndigheterna inom social- och hälsovården inte har behörighet att övervaka bemanningsföretag. Vid behov måste regleringen ändras.

### **Ersättning för kostnader**

Enligt propositionen (s. 12—13) kan arbetsgivaren utöver den ökade administrativa arbetsmängden också orsakas kostnader för ordnandet av granskningen av arbetstagarnas covid-19-skydd samt andra kostnader i anslutning till inhämtandet av information, såsom behandling och registrering av information. Dessutom kan det för arbetsgivaren uppstå kostnader för att ordna olika slags förflyttningar av arbetstagare och vikariearrangemang i situationer där en arbetstagare som saknar tillräckligt skydd mot covid-19-sjukdomen inte kan utföra sina vanliga arbetsuppgifter.

Utskottet konstaterar att regeringen i samband med de temporära ändringar som gjorts i lagen om smittsamma sjukdomar med anledning av covid-19-epidemin (bl.a. RP 105/2021 rd, s. 39 och i anslutning därtill ShUB 18/2021 rd, s. 7) har konstaterat att den har förbundit sig att ersätta de direkta kostnader som covid-19-epidemin föranleder kommunerna och samkommunerna så länge epidemiläget och genomförandet av hybridstrategin kräver det. Också i enlighet med planen för de offentliga finanserna täcks alla direkta coronakostnader till fullt belopp som utgifter utanför ramen åren 2021—2023.

## Betänkande ShUB 37/2021 rd

### **Ikraftträdande**

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt och gälla till slutet av nästa år. Lagens 48 a § 1 och 3 mom. föreslås dock bli tillämpade först 30 dagar efter ikraftträdandet. Utskottet anser att en övergångsperiod är ändamålsenlig, så att arbetsgivarna hinner försäkra sig om att skyddet för personalen är tillräckligt och vidta eventuella andra åtgärder, och så att ovaccinerade arbetstagare vid behov kan börja skaffa vaccinationsskydd.

### **Uppföljning**

Enligt propositionens konsekvensbedömningar (s. 13) har propositionen inga betydande konsekvenser på längre sikt för social- och hälsobranschens attraktionskraft på grund av att regleringen är tidsbegränsad. Å andra sidan kan propositionen på kort sikt försvåra tillgången på arbetskraft.

Social- och hälsovårdsutskottet betonar i likhet med grundlagsutskottet (stycke 10) behovet av att noga följa hur den föreslagna ändringen genomförs och i synnerhet vilka konsekvenserna blir för det allmännas skyldighet enligt 19 § 3 mom. i grundlagen att tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster samt främja befolkningens hälsa.

### ***Åtgärdsmotionen***

På grund av covid-19-epidemin föreslår utskottet att det utfärdas bestämmelser om det krav på arbetstagarens hälsotillstånd som ställs på social- och hälsovårdspersonalen. Inte heller enligt grundlagsutskottets utlåtande handlar regleringen om obligatorisk vaccination. Social- och hälsovårdsutskottet anser det inte nödvändigt att ändra lagen om smittsamma sjukdomar på det sätt som avses i åtgärdsmotionen. Av utskottets ståndpunkt följer att åtgärdsmotionen måste förkastas.

## **FÖRSLAG TILL BESLUT**

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

*Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 230/2021 rd utan ändringar.*

*Riksdagen förkastar åtgärdsmotion AM 5/2021 rd.*

## **Betänkande ShUB 37/2021 rd**

Helsingfors 20.12.2021

I den avgörande behandlingen deltog

vice ordförande Mia Laiho saml  
medlem Pekka Aittakumpu cent  
medlem Kaisa Juuso saf  
medlem Arja Juvonen saf  
medlem Pia Kauma saml  
medlem Noora Koponen gröna  
medlem Merja Kyllönen vänst  
medlem Aki Lindén sd  
medlem Hanna-Leena Mattila cent  
medlem Veronica Rehn-Kivi sv  
medlem Minna Reijonen saf  
medlem Heidi Viljanen sd  
ersättare Aino-Kaisa Pekonen vänst  
ersättare Paula Werning sd.

Sekreterare var

utskottsråd Sanna Pekkarinen  
utskottsråd Päivi Salo  
utskottsråd Harri Sintonen.

**Betänkande ShUB 37/2021 rd**  
**Reservation /saf**

**Reservation**

**Motivering**

Sannfinländarnas utskottsgrupp understöder inte regeringens proposition, genom vilken arbetstagarerna inom social- och hälsovården pressas att ta vaccinet, och föreslår i stället som en effektivare metod för att förhindra spridning av smitta att arbetstagarerna testas genom snabbtest innan arbetsskiftet börjar. I den form som regeringen föreslagit det äventyrar lagförslaget hälso- och sjukvårdens bärkraft och det måste förkastas.

*Om sjukdomsläget*

Sannfinländarnas utskottsgrupp anser det vara viktigt att sårbara patienter och klienter inom social- och hälsovården skyddas mot coronavirussjuka. Sannfinländarnas utskottsgrupp påpekar att andelen smitta av omikronvarianten efter det att den nu aktuella propositionen publicerats har börjat öka mycket snabbt runtom i världen. Även i huvudstadsregionen i Finland har enligt uppgifter från förra veckans onsdag redan 25 procent av smittofallen bekräftats eller misstänkts vara omikronfall. Ute i världen har det rapporterats om superspridning av omikronvarianten: en enskild smitta har orsakat upp till tiotals så kallade genombrottsinfektioner där de som utsatts för viruset har smittats trots vaccinationer. Därför har många andra länder vidtagit brådskande åtgärder för att påskynda påfyllnadsdoser för befolkningen, och bland annat Danmark har beslutat att ge påfyllnadsdoser till hela befolkningen före årsskiftet. I Finland har inga motsvarande åtgärder vidtagits.

*Om hälsovårdens bärkraft*

I grundlagsutskottets utlåtande konstateras att uppskattningsvis 55 000 personer som arbetar inom social- och hälsovården saknar skydd mot covid-19-sjukdomen. Ungefär 31 000 har inte fått den första vaccindosen och har inte heller skydd av genomgången sjukdom. I propositionen ingår ingen bedömning av hur denna grupp fördelar sig regionalt i vårt land. I Finland ökar incidensen fortfarande, enligt uppgift från den 17 december 2021 var incidensen under de föregående 14 dagarna 384,5: på intensivvården vårdades 50 patienter och inom den specialiserade sjukvården 158 patienter. Även de regionala incidenstalen är på en hög nivå och med undantag av Norra Karelen är det regionala incidenstalet över 100.

Det hot mot hälsovårdens bärkraft som coronapandemin medför har tidigare bedömts vara så allvarligt att Finland på grund av coronaläget har varit under undantagsförhållanden 16.3—16.6.2020 och 1.3—27.4.2021. Under beredskapslagens giltighetstid 16.3—16.6.2020 användes beredskapslagens 93 och 94 §, med stöd av vilka man kunde avvika från bestämmelserna om vilolider, övertidsarbete, semester och uppsägningstid för arbetstagare inom social- och hälsovården. Dessutom fanns under båda tillämpningsperioderna 86 och 88 § i beredskapslagen tillgängliga, med stöd av vilka social- och hälsovårdsministeriet och regionförvaltningsverken kan styra verksamheten vid enheterna inom social- och hälsovården och kommunerna temporärt kan avstå från tidsfristerna för icke-brådskande vård. Hälso- och sjukvårdssystemets bärkraft har inte ökat nämnvärt jämfört med dessa tidpunkter, däremot är incidenstalet för närvarande högre än under

**Betänkande ShUB 37/2021 rd**  
**Reservation /saf**

tillämpningsperioderna för beredskapslagen. Man kan därför dra slutsatsen att det särskilda skälet till användning av all tillgänglig utbildad arbetskraft enligt lagförslaget kan förverkligas mycket snabbt i hela landet. Det är ologiskt att försöka minska hälso- och sjukvårdssystemets bärkraft med upp till 55 000 personer i en sådan situation. Om det inte konstateras några särskilda skäl, är det klart att behovet att utlysa undantagsförhållanden och ta i bruk 86 och 88 § i beredskapslagen, eventuellt även 93 och 94 §, kan följa synnerligen snabbt för att trygga hälso- och sjukvårdens bärkraft. Detta skulle medföra en oskälig situation i fråga om vaccinerade arbetstagare, när de med sitt eget arbete skulle bli tvungna att avhjälpa den brist på arbetskraft på upp till 55 000 personer som uppstått till följd av lagstiftningen enligt denna proposition.

Grundlagsutskottet betonar i sitt utlåtande behovet av att noga följa hur den föreslagna ändringen genomförs och i synnerhet vilka konsekvenserna blir för det allmännas skyldighet enligt 19 § 3 mom. i grundlagen att tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster samt främja befolkningens hälsa. Dessutom noterar grundlagsutskottet att enligt propositionen är testning av social- och hälsovårdspersonal före arbetsskiftet ett möjligt sätt att minska risken för klienter och patienter att få smitta vid enheter för omsorg eller vård.

Sannfinländarnas utskottsgrupp konstaterar att genomförandet av lagstiftningen enligt propositionen i den föreslagna formen äventyrar hälso- och sjukvårdens bärkraft, kan leda till utlysning av undantagsförhållanden och minskar de facto inte ens klienternas och patienternas risk för smitta vid vårdinrättningar, när sannolikheten för genombrottssmitta ökar också bland vaccinerade arbetstagare och de vaccinerade eller tidigare sjukdomsdrabbade arbetstagarna enligt propositionen inte testas regelbundet. Dessutom riskerar klienter och patienter att få smitta av personer som besöker dem och som inte avkrävs vaccinationsskydd, intyg över genomgången sjukdom eller negativt testresultat. Den föreslagna lagstiftningen är på ovan anförda grunder till sina centrala delar bristfällig och leder inte till att de mål som uppställts för den uppnås, utan är i praktiken endast ett sätt att pressa arbetstagare inom social- och hälsovården till obligatoriska vaccinationer.

*En alternativ verksamhetsmodell som baserar sig på omfattande snabbtestning*

Social- och hälsovårdsministeriet behandlar i sitt bemötande rätt snävt också det alternativ som grundlagsutskottet lyfte fram i sitt utlåtande om testning av personalen inom social- och hälsovården innan arbetsskiftet inleds för att minska risken för smitta vid enheterna för vård eller omsorg. Ministeriet framhåller att regelbunden testning av alla ovaccinerade arbetstagare också kan äventyra tillgången till annan testverksamhet inom hälso- och sjukvården och förebyggandet av epidemier i allmänhet.

Det enda i praktiken fungerande sättet att minimera risken för smitta och säkerställa att det inte kommer insjuknade personer på jobb är dock att testa personalen i början av varje arbetsskift. Det är inte fråga om hela personalen inom social- och hälsovården, utan om de arbetstagare som arbetar med sårbara klienter och patienter. I synnerhet av denna anledning är det motiverat med ett testningsalternativ för att målen i propositionen ska nås och införandet av snabbtest påskyndas. Användningen av snabbtest skulle göra det möjligt att uppnå betydligt större testmängder om testresultaten inte behöver analyseras i laboratorium. Ministeriet granskar fördelarna med snabbtestning ganska vinklat och ur ett snävt perspektiv, eftersom det är uppenbart att det positiva testresultat som fås vid snabbtestet måste verifieras i laboratorium genom PCR-test. Användningen av

## **Betänkande ShUB 37/2021 rd**

### **Reservation /saf**

snabbtest äventyrar inte i sig tillgången till annan testverksamhet inom hälso- och sjukvården, men kan avsevärt minska de fall av smitta som orsakas av vaccinerade arbetstagare med genom-  
brottsinfektion.

#### *Problem relaterade till dataskyddet*

Sannfinländarnas utskottsgrupp anser att de problem med skyddet av arbetstagares hälsouppgifter som hänför sig till regleringen enligt propositionen är betydande och att de inte har besvarats på behörigt sätt vid utskottsbehandlingen. Biträdande dataombudsmannen har slagit fast att den föreslagna bestämmelsen ska bedömas i förhållande till artikel 88 i dataskyddsförordningen och att kommissionen ska underrättas om den föreslagna regleringen på det sätt som konstateras i punkt 3 i artikeln. I betänkandet har man överhuvudtaget inte tagit ställning till anmälandet, och det är uppenbarligen meningen att det inte ska göras. Vid sakkunnighörandena ansåg FFC och JHL att företagshälsovårdens roll inte har beaktats tillräckligt. Sannfinländarnas utskottsgrupp instämmer i den framförda åsikten och konstaterar att det inte är motiverat att behandla detaljerade uppgifter om arbetstagarens hälsotillstånd utanför företagshälsovården. Ett problem är också den inhyrda personalens ställning och tillsynen över den, eftersom Valvira inte har behörighet att övervaka bemanningsföretagen.

Den alternativa verksamhetsmodell som Sannfinländarna föreslår och som innebär att alla arbetstagare testas i början av arbetsskiftet minskar inte bara risken för smitta betydligt mer än vad regeringen föreslagit, den löser också till centrala delar de problem som hänför sig till dataskyddet. När bedömningen av arbetstagarens arbetsförmåga görs enbart utifrån ett negativt eller positivt testresultat, är det enda tillsynsobjektet och den enda information som ska dokumenteras testresultatet och arbetstagarens övriga hälsotillstånd behöver inte bedömas. Då kränks inte arbetstagarens skydd för privatlivet i onödan.

#### *Ställningen för arbetstagare utan covid-19-skydd*

Sannfinländarnas utskottsgrupp ser som märklig och ogrundad den i betänkandet framförda uppfattningen att om lagstiftningen enligt propositionen genomförs i en situation där arbetsgivaren är skyldig att söka annat arbete för en ovaccinerad arbetstagare, anses arbetstagarens arbete ha förhindrats av orsaker som beror på arbetstagaren själv i en situation där sådant annat arbete inte finns att tillgå, och löneutbetalningen kan avbrytas på denna grund.

Enligt 5 kap. 2 § i arbetsavtalslagen (26.1.2001/55) får arbetsgivaren permittera en arbetstagare, om arbetet eller arbetsgivarens förutsättningar att erbjuda arbete har minskat tillfälligt och arbetsgivaren skäligen inte kan ordna annat lämpligt arbete för arbetstagaren eller sådan utbildning som motsvarar arbetsgivarens behov. När arbetsgivaren har ålagts skyldighet att söka annat arbete åt en ovaccinerad arbetstagare, är det uppenbart att det i en situation där det inte finns något lämpligt arbete är fråga om en situation där de grunder för permittering som anges i 5 kap. 2 § i arbetsavtalslagen uppfylls. Det är inte fråga om hinder för arbete av en orsak som beror på arbetstagaren, om arbetstagaren står till förfogande för andra arbeten, om sådana finns att tillgå, om arbetstagaren inte själv vägrar ta emot de alternativa arbeten som anvisats honom eller henne. Permittering skulle medföra rätt till utkomstskydd för arbetslösa under permitteringstiden.

## Betänkande ShUB 37/2021 rd Reservation /saf

Sannfinländarnas utskottsgrupp anser att 3 mom. i propositionen står i strid med arbetsavtalslagen och leder till en oskälig situation till den del det innehåller en möjlighet att avbryta löneutbetalningen utan permittering, eftersom det är arbetsgivaren som är skyldig att söka ersättande arbete och om arbetsgivaren inte kan anvisa ett sådant arbete, beror situationen inte på arbetstagarerna. Även detta tillvägagångssätt tyder på att det verkliga syftet med propositionen är att skapa en situation där anställda inom social- och hälsovården tvingas ta vaccin.

Om den alternativa handlingsmodell för testning av alla arbetstagare som föreslagits av Sannfinländarnas utskottsgrupp tas i bruk, behöver arbetstagarens ställning inte övervägas annat än i det fall att arbetstagarerna vägrar delta i testet. Om arbetstagarerna får ett negativt resultat av snabbtestet kan han eller hon börja arbeta normalt. Om han eller hon däremot får ett positivt testresultat kan han eller hon hänvisas till PCR-testet för att bekräfta smitta och därefter hänvisas han eller hon till sjukledighet. En arbetstagare som vägrar delta i testet och för vilken det inte kan anvisas alternativt arbete, kan permitteras av arbetsgivaren när de villkor som anges i 5 kap. i den gällande arbetsavtalslagen uppfylls.

### **Förslag**

Vi föreslår

*att riksdagen godkänner lagförslaget med ändringar. (Reservationens ändringsförslag)*

*att riksdagen godkänner ett uttalande. (Reservationens förslag till uttalande)*

### **Reservationens ändringsförslag**

## **Lag**

### **om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar**

I enlighet med riksdagens beslut

föreslås temporärt till lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) en ny 48 a § som följer:

#### 48 a §

*Skydd mot sjukdomen covid-19 för klienter och patienter i social- och hälsovården*

För alla sådana uppgifter inom social- och hälsovården som innebär smittrisk till följd av närtkontakt med sådana klienter eller patienter för vilka sjukdomen covid-19 riskerar att få allvarliga konsekvenser får endast anlitas sådana arbetstagare eller andra personer som före arbetsskiftets början har tagit ett covid-19-test med negativt resultat.

Arbetsgivaren eller den som beställer arbetet ska föra ett skiftschema och föra in uppgifter om personens test och testresultat i samband med schemat. Uppgifter om test ska bevaras också när

**Betänkande ShUB 37/2021 rd**  
**Reservation /saf**

arbetet utförs av en självständig yrkesutövare eller någon annan sådan person som inte står i arbetsavtalsförhållande till den som beställer arbetet. Vid behandlingen av uppgifterna ska bestämmelserna i 5 § 2 mom. i lagen om integritetsskydd i arbetslivet iakttas. Arbetsgivaren eller den som beställer arbetet ska bevara sådana uppgifter som arbetsgivaren har i sin besittning som berör en arbetstagares hälsotillstånd separat från andra personuppgifter som arbetsgivaren samlar in. Arbetsgivaren ska bevara uppgifterna så länge som de behövs för genomförandet av tillsynen över social- och hälsovårdstjänster, dock i högst ett år från det att bedömningen av personens lämplighet enligt 1 mom. genomfördes.

Om en arbetstagare vägrar delta i ett test som avses i 1 mom., ska arbetsgivaren i första hand erbjuda arbetstagaren annat arbete i enlighet med arbetsavtalet eller, om sådant arbete inte står till buds, annat sådant arbete som lämpar sig för arbetstagaren. Om inte heller sådant arbete står till buds eller om arbetstagaren vägrar ta emot det, kan arbetsgivaren permittera arbetstagaren i ett förfarande enligt 5 kap. i arbetsavtalslagen (55/2001).

---

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 31 december 2022. Lagens 1 och 3 mom. tillämpas dock först 30 dagar efter ikraftträdandet.

---

***Reservationens förslag till uttalande***

*Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att social- och hälsovårdsenheterna ska börja använda antigensnabbtest för att testa dem som besöker sårbara klienter och patienter och skydda klienter, patienter och arbetstagare mot smitta.*

Helsingfors 20.12.2021

Arja Juvonen saf  
Kaisa Juuso saf  
Minna Reijonen saf